

18. međunarodno savjetovanje *Arhivska praksa 2005*

Tuzla, Bosna i Hercegovina, 29.–30. rujna 2005.

Savjetovanje su organizirali Arhiv Tuzlanskog kantona Tuzla i Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona. Pokrovitelji savjetovanja bili su Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona i Federalno ministarstvo kulture i sporta Sarajevo, a glavni sponzor d.o.o. »Kabas« Sarajevo.

Na ovom, dobro organiziranom i posjećenom skupu sudjelovalo je oko tristo arhivskih i uredskih djelatnika i izlagača iz cijele Bosne i Hercegovine, Slovenije, Hrvatske, Srbije i Crne Gore, Austrije i Mađarske. U program je uvršteno 29 referata, razvrstanih u tri tematske cjeline: registraturno gradivo u nastajanju: pristupi korištenju arhivskoga i registraturnog gradiva i aktualna pitanja arhivske teorije i prakse.

Azem Kožar piše o specifičnostima vrednovanja registraturnoga gradiva BiH-a. Arhivistička struka i znanost BiH-a sve do prije nekoliko godina nije poklanjala posebnu pažnju pitanjima vrednovanja registraturnoga i arhivskoga gradiva, već je uglavnom primjenjivala jugoslavenska iskustva, ne vodeći računa o bosansko-hercegovačkim posebnostima. Neophodno je voditi brigu o primjeni načela specifičnosti događaja i pojava (posebice rat 1992-1995), sačuvanosti gradiva i vrstama zapisa, kako bi se gradivo obnovilo, a fondovi barem donekle upotpunili. Nada Čibej bavi se uvođenjem međunarodnih standarda u poslovanje arhiva, te poslovanje stvaratelja gradiva. Povećanje broja stvaratelja koji uvode standarde u svoje poslovanje, a posebice onih koji uvode elektroničko poslovanje, zahtijeva od struke da ih slijedi, što zahtijeva kontinuirano obrazovanje, poznavanje novih tehnologija i praćenje standarda. Miroslav Novak raspravlja o najvažnijim arhivskim problemima arhiviranja tekstualnih i ne-tekstualnih oblika digitalnih dokumenata. Peter Pavel Klasinc i Živana Heđbeli raspravljaju o nekim problemima i perspektivama razvoja registraturnoga gradiva u upravi i općenito. Slavica Tovšak govori o gospodarskim organizacijama između stečaja i privatizacije. Na primjeru Metalne ECCE d.d. govori se kako su zahtjevi stečajnog vijeća bili povezani s pitanjima sustavnog uređenja čuvanja i pohranjivanja, te osiguranja dostupnosti sadržaja tehničke dokumentacije za što bi se trebao pobrinuti arhiv. Čuvar gradiva mora tehničku dokumentaciju stečajnih radnih organizacija obrađivati kao cjelinu sve do prestanka uporabne vrijednosti. Zoran Mačkić daje stanje i perspektive uredskog arhivskog poslovanja organa uprave Republike Srpske. Poslovanje je uglavnom neprimjereno organizirano i provedeno te nastaje dokumentacija relativno niske razine. Veze između stvaratelja gradiva i arhiva labave su i povremene. Omer Zulić piše o stanju registraturnoga gradiva u pravosuđu na području Tuzlanskog kantona u razdoblju tranzicije, koje je rezultat procesa kroz koje društvo prolazi. Muhamed Musa bavi se praktičnom primjenom zakonskih odredbi pri preuzimanju arhivskoga gradiva Općine Centar u Sarajevu. Milica Strugar obrađuje registraturno gradivo u nastajanju na području Općine Kotor. Peter Wiesflecker govori o organizaciji čitaonice Zemaljskog arhiva Štajerske. Čitaonica je opremljena i uređena prema suvremenim arhivističkim načelima pa omogućuje brz i jednostavan pristup gradivu i njegovu zaštitu, uz lijepo ophođenje prema korisnicima. Čitaonica godišnje ima u prosjeku oko 5.000 korisnika. Službenici čitaonice savjetuju korisnike, ali ne smiju sudjelovati u njihovu istraživačkom radu. Marko Landeka opisuje arhivsku knjižnicu. Izet Šabotić bavi se arhivima i pravu pristupa informacijama. Arhivi su značajne ustanove u ostvarivanju ljudskih i građanskih prava i jačaju demokratske procese. Gašper Šmid piše o korištenju arhivskoga gradiva u Arhivu Republike Slovenije. Digitalna

je tehnologija na »mala vrata« ušla u arhive, čime se mogućnost oštećivanja izvornika pri izradi reprodukcije svodi na najmanju moguću mjeru. Arhiv ima ukupno 58.702 skenirana snimka, a korisnici dobivaju izvorno gradivo u ruke samo u iznimnim slučajevima. Dušan Vržina govori o dostupnosti i pristupačnosti arhivskom gradivu i arhiva u Republici Srpskoj. Iako je postojeća legislativa vrlo demokratska i liberalna, još uvijek postoji prostor za njenu daljnju liberalizaciju. Ograničavajući su čimbenici u pogledu pristupa gradivu: nedostatak prostora za preuzimanje i čuvanje gradiva, nedostatak stručnog kadra, nesređeni i neobrađeni fondovi, nedostatak suvremenih tehničkih sredstava za zaštitu, obradu, konzervaciju i restauraciju gradiva, nedostatak financijskih sredstava. Indira Torlak bavi se radom arhiva sa strankama. Zdenka Semlič-Rajh raspravlja o arhivskoj terminologiji u teoriji i praksi. Neophodno je kako u svijetu, tako i u svakoj zemlji izraditi jedinstvenu arhivističku terminologiju. Branka Molnar obrađuje fondove i zbirke Zagreba, čineći mali korak dalje u informatizaciji arhiva. Postavljanjem FIZZ-a (Fondovi i zbirke Zagreba) na lokalni mrežni poslužitelj, arhivskim se djelatnicima omogućuje da s umreženih računala pristupaju aplikaciji, uređuju i mijenjaju podatke, sastavljaju obavijesna pomagala, a korisnicima online pretraživanje podataka o zbirkama i fondovima. Mustafa Dervišević opisuje integraciju digitalne dokumentacije u radno okruženje (softver ZyLAB). Žarko Štrumbl piše o čuvanju elektroničke dokumentacije i njenom vrednovanju. EU propisuje osnivanje elektroničkih arhiva na osnovi slobodnog tržišta što znači da oni nisu uvjetovani raznim državnim odobrenjima. Snežana Pejović i Sanja Bauk govore o pripremama arhivskoga gradiva iz kotorskih crkvenih arhiva za eksport na internet. Boriša Radovanović bavi se mogućnosti primjene međunarodnih arhivskih standarda o arhivskim zgradama u Srbiji. Zgradama u kojima se čuva arhivsko gradivo, u zemljama jugoistočne Europe do sada se poklanjalo manje pažnje, i ni u jednoj od njih nisu izrađeni odgovarajući standardi za pravnu regulaciju ovog pitanja. Branko Bubenik obrađuje zaštitu audiovizualne dokumentacije i navodi njezine osnovne značajke: filmovi raznih formata, magnetoskopske vrpce, videokasete i digitalni videodiskovi. Darko Antović raspravlja o arhivskim fondovima i zbirkama – izborima za valorizaciju dramske baštine Boke Kotorske u turizmu. U radu se iznose prijedlozi za razvoj turističkoga gospodarstva pomoću organiziranja kulturnih i umjetničkih djelatnosti, a u interakciji korištenja arhivskoga gradiva i turističkog tržišta. Ana Kaluđerović govori o valorizaciji arhivskoga gradiva nastalog u doba samoupravnog socijalizma koji je u praksi donio glomazan institucionalni aparat. Brojni pravni subjekti stvarali su velike količine registraturnoga gradiva koje je umnožavano i dostavljano vodoravno i okomito. O vrijednosti ovoga gradiva znanost tek treba dati svoj sud, a za čiju objektivnost još ne postoji povijesna distanca. Andras Sipos raspravlja o pisanim dokumentima mađarske povijesti kao općepoznatom arhivskom nasljeđu naroda i problemima internacionalizacije arhivske suradnje. Milena Gašić donosi iskustvo na reviziji nekih fondova iz razdoblja Nezavisne Države Hrvatske. Ljiljana Radošević raspravlja o genderu u arhivima Bosne i Hercegovine. Saneta Andrović obrađuje pisanje tiska o aktivnostima arhiva Tuzlanskog kantona u godini jubileja.

Radovi sa savjetovanja objavljeni su u časopisu *Arhivska praksa* 8(2005). ISSN 1512-5491, a zaključni materijali skupa bit će objavljeni u idućem broju časopisa.

Mrežna je adresa Arhiva Tuzlanskog kantona:
http://www.arhivtk.com.ba/linkovi/arhiv_onama.html

Živana Hedžbeli